

Het *wachten* is de kunst

Gemeente van Christus,

Afgelopen zomer liep ik een paar etappes van het Pieterpad. Ik begon in Pieterburen en liep de eerste dag naar Groningen. De volgende etappes gingen naar Midlaren en Rolde. Het waren heerlijke wandelingen. En wie eenmaal aan het Pieterpad begonnen is, wil ook graag – *ooit* – op de Sint Pietersberg aankomen. Wie niet van wandelen houdt zal van dat verlangen weinig begrijpen: als je graag een keer de Sint Pietersberg wilt zien, pak dan de auto, of liever de trein en ga kijken! Waarom zou je daar 485 km voor gaan lopen?

De reis hoort erbij

De vraag is natuurlijk onzinnig. Wie het Pieterpad loop gaat het niet om de St. Pietersberg, maar om de *hele route*. Het gaat om het wandelen zelf, de prachtige onverharde paden die slingeren door oude landschappen. Het is het onderweg zijn, de vermoeidheid, de overwinning op de blaren en dan, uiteindelijk, de aankomst. Geloof me, dan ziet de Sint Pietersberg er anders uit, dan wanneer je daar met NS-kaartje naartoe bent gespoord.

Natuurlijk kennen we dat allemaal. Het inpakken, voorbereiden en plannen van een reis hoort bij de reis zelf – de voorpret is de halve pret. De bustocht hoort bij het schoolreisje en is misschien wel het mooiste ervan. Het aankleden en optutten hoort al bij het feest. De spanning en de verwachting voor Sinterklaas – ‘wat zit er in mijn pakje?’ – is wat Sinterklaas zo leuk maakt. Het spreekwoord zegt zelfs: ‘Het bezit van de zaak, is het einde van ’t vermaak’ en dat is maar al te waar. Soms ligt het cadeautje waar je dagen naar uitkeek binnen een half uur vergeten in een hoek...

Vandaag ontdekken we dat het met het Koninkrijk van God niet anders is. Het Koninkrijk van God is niet alleen iets ver weg in de hemel of aan het eind van de tijd – het is de hele reis. Luister maar mee.

Wat is dat Koninkrijk?

Jezus is in onze tekst aan het vertellen over het *Koninkrijk van God*. Dat doet hij het hele evangelie al. Door al die verhalen krijgen we gaandeweg een beeld van wat dat Koninkrijk is. Elk verhaal, elke gelijkenis en elk wonder dat Jezus verricht laat weer op een nieuwe manier iets van het Koninkrijk zien.

Het is een beetje als met de muziek van een artiest. Als ik zeg: ‘Hou jij van Marco Borsato?’, dan zeg je waarschijnlijk ‘ja’ of ‘nee’. Maar leg nou maar eens uit wat je daar zo mooi aan vindt – dat is knap lastig. Je gaat dan nummers laten horen en er is *iets in al die nummers* dat je herkent en mooi vindt. Het is niet maar één liedje, nee het is iets wat in al die liedjes zit. Je kunt het niet goed aanwijzen, maar je herkent het als je het hoort. Zo is het ook met al Jezus’ verhalen over het Koninkrijk: al die verhalen samen geven ons een beeld van wat het is. Vandaag lezen we een zo’n verhaal, maar om het te begrijpen, kunnen we de andere niet vergeten. Samen vertellen ze wat dat Koninkrijk is.

Vandaag lezen we het Mattheusevangelie en juist in dat evangelie gaat het het vaakst over het ‘Koninkrijk van God’, *vijftig keer* in totaal. Dat is veel vaker dan woorden als ‘vergeving’ of ‘geloof’. Het ‘Koninkrijk van God’ is het centrale begrip in het evangelie van Mattheus. Trouwens, Mattheus heeft daar twee manieren van zeggen voor, die hij afwisselend gebruikt. Soms schrijft hij gewoon ‘Koninkrijk van God’, maar als gelovige Jood is hij heel terughoudend en voorzichtig met het uitspreken van de naam van God. Wie dan ‘hemel’ zegt, weet precies waarover het gaat, zonder dat je het woord ‘God’ hebt gebruikt. Daarom kom je bij Mattheus veel vaker de omschrijving ‘Koninkrijk van de hemel’ tegen. Dat is dus een synoniem. ‘Koninkrijk van de hemel is niet de hemel, maar dat Koninkrijk, waarvan Jezus zegt: ‘het is nabij’ en waarvan hij de leerlingen vraagt het te zoeken: Het Koninkrijk van God.

Op aarde als in de hemel

Dat het Koninkrijk van God niet de hemel is leren we in het ‘*Onze Vader*’: ‘Onze Vader die in de Hemel zijt...’ (ook Jezus vermijdt het woord ‘God’), ‘uw Naam worde geheiligd, uw Koninkrijk kome, uw wil geschiede – *op aarde, zoals in de hemel*’. Die laatste woorden horen bij alle drie beden. We bidden: ‘Laat uw Naam op aarde net zo geheiligd worden als in de hemel, laat uw wil op aarde net zo worden gedaan als in de hemel en laat uw Koninkrijk hier op aarde net zo komen als het nu al in de hemel is.

De hemel – dat is in het evangelie vooral de plaats waar God woont. Natuurlijk valt zijn Naam daar samen met wie Hij is, natuurlijk geschiedt daar Gods wil en natuurlijk is dat dus het volmaakte Koninkrijk van God. En Jezus leert ons dat naar de aarde bidden. ‘Mag het op aarde net zo worden als het in de hemel is!’ Sterker nog: Jezus daagt ons uit te leven op een manier dat het op aarde gebeurt. ‘Leef zo, geef zo, bid zo... *zoek het Koninkrijk in alles!*’

Het Koninkrijk van God *komt* van de hemel, van God, maar het *is* voor de aarde! Daarom feliciteert Jezus de verdrukten, de treurenden, de zachtmoedigen en de vredestichters: ‘Zalig zijn jullie, want voor jullie is het Koninkrijk’. Dat is niet: ‘stil maar wacht maar, later komt alles goed’. Nee, dat is: kijk om je heen: het Koninkrijk is er al – en jullie zijn er vlakbij! Zoek dat Koninkrijk, kijk waar het al is, breng het waar het nog niet is.

‘*Maar waar is het dan?*’, willen de mensen weten. ‘Het is vlakbij’, zegt Jezus steeds weer, het is maar één stap bij je vandaan. De stap van jouw keuze! Als jij de wil van God *doet*, dat wil zeggen: als je hongerigen voedt, als je gevangenen bezoekt, als je verdrukten bevrijdt, als je je brood deelt – dan is daar het Koninkrijk van God, dan wordt het op aarde een beetje zoals het in de hemel is.

Klaar voor de bruiloft

Nu naar ons verhaal. Jezus vertelt: tien meisjes maken zich klaar voor een bruiloft. Een bruiloft – een bekend thema, we zijn het eerder tegengekomen bij Mattheus. Het is een beeld uit het OT, de bijbel van die tijd, de Tenach. De profeten schilderen de Messiaanse tijd vaak af als een feestmaal, een bruiloftsmaal. Elke gelovige Jood wist het: als een verhaal gaat over een bruiloft, dan gaat het over de Messiaanse tijd, de tijd van Gods Rijk, de hemel op aarde. Dat is een tijd van gemeenschap, van delen en van overvloed, van het Grote Jubeljaar. Een feest waaraan *iedereen* kan deelnemen, waar geen minimumleeftijd is of een duur toegangskaartje. Het Grote Feest van Delen. Dat Feest is nu begonnen!

De tien meisjes maken zich klaar voor dat feest. Ze tutten zich op, hebben hun mooie jurken aan en nemen hun lampen mee. Zonder lamp kwam je destijds niet ver als het donker werd. *Allemaal* zijn ze er klaar voor. *Allemaal* hebben ze er zin in. En *allemaal* zijn ze welkom! En toch is er een verschil, zegt Jezus, want vijf waren wijs en vijf waren er dwaas. Wat is het verschil tussen die twee groepen meisjes?

Het verschil zat in wat ze bij zich hadden. Alle tien hadden ze lampen, maar de vijf wijze meisjes hadden *extra olie* mee – voor het geval dat! Voor het geval het langer zou duren en ze misschien we de hele nacht zouden moeten wachten. De andere vijf verwachtten niet dat het langer gaat duren. Zij staan klaar, zij verwachten de bruidegom *elk moment*. Jezus zei toch ‘Het Koninkrijk van God is nabij’, het staat op het punt te beginnen! Wie dan rekent op vertraging lijkt zelfs minder geloof te hebben. De vijf met de extra olie dekken zich in voor teleurstelling, gaan uit van vertraging, kijken de kat uit de boom, houden een slag om de arm... Is *dàt* wijs?

Ja, volgens Jezus zijn *déze* vijf wijs. Kijk maar hoe het verder gaat. De meisjes met de sterkste verwachting worden *overvallen* door de nacht. Voor alle tien wordt het nacht, alle tien worden ze slaperig en dommelen in en voor alle tien duurt het wachten lang. Maar de wijze meisjes hadden er min of meer op gerekend – zij zijn niet verbaasd en worden dus ook niet overrompeld als de bruidegom dan uiteindelijk toch komt, veel en veel later. De dwaze meisjes zijn tegen die tijd helemaal het spoor bijster, tastend in het donker, op zoek naar extra olie. Het is een bizar eind: zij die de sterkste verwachtingen hadden en de bruidegom *elk moment* verwachten, raken het spoor bijster en missen het feest!

Leven in de tussentijd

Wat vertelt dit verhaal ons? Velen van ons kennen dit verhaal. Eerlijk gezegd heb *ik* het altijd zo gelezen: we moeten *elk moment* klaar zijn voor de komst van Jezus. Dat kan zijn dat je altijd zo moet leven dat je klaar bent om te sterven of dat je heel actief de wederkomst van Jezus verwacht. Maar in alle gevallen: ‘Sta klaar voor de komst! Verwacht het *èlk* moment!’

En als je de hoofdstukken hiervoor leest, zou je dat ook verwachten. Jezus spreekt over de grote verwachtingen die er in die tijd leefden: de eindtijd is nabij! Bijna elke gelovige jood verwachtte elk moment de komst van de Messias, met alle grote veranderingen van dien. Ik denk dat het is te vergelijken met onze tijd, waarin ook veel gelovige mensen verwachten dat het einde van de wereld niet meer lang op zich laat wachten. Zelfs in kringen van New Age zijn er sterke verwachtingen dat in 2012 er grote veranderingen plaatsvinden, omdat dat de eeuwenoude *Maya Kalender* afloopt.

Jezus spreek daarover: het einde. Maar Jezus doet wat anders dan alleen maar voorspellen. In elk verhaal trekt hij de aandacht terug naar het ‘hier en nu’. Hij vertelt verhalen over slaven die het beheer krijgen over een wijngaard en er een

potje van maken. Over dienaren die het beheer over het kapitaal van hun meester krijgen (de ‘talenten’) en er al of niet mee gaan handelen. Over daden van liefde, bewogenheid en mededogen – bewust of onbewust – die de doorslag geven bij het oordeel over de geiten en de bokken. Steeds weer gaat het over de *tussentijd*, de tijd die aan het einde voorafgaat! Die tijd doet er toe, want daarin leven wij en daarin vallen de beslissende keuzes! Jezus spreekt over het einde, maar gebruikt dat vooruitzicht vooral om de tijd waarin we nu leven richting te geven. Wij leven in een *tussentijd* en het komt er op aan wat we daarin doen.

Wachten is de kunst van het Koninkrijk

Daarover gaat ook onze tekst: de *tussentijd*. De wijze meisjes hielden rekening met die *tussentijd*, de dwaze meisjes dachten meteen door te kunnen lopen naar het feest, ze hadden haast. Maar het Koninkrijk is, net als het schoolreisje, niet alleen de aankomst – het is de hele reis. Het is het leven in de *tussentijd*, het is het leven in de verwachting. En de wijze meisjes wisten wat wachten is.

Wachten is in onze samenleving een vreselijk woord. En we wachten wat af! Bij de dokter en de tandarts, in de file en voor het loket, in de rij en achter de computer. We staan op wachtlijsten, we wachten op betere tijden of op ons vakantiegeld. En van al dat wachten worden we *ongeduldig*. Wat kruipen de minuten voorbij als we in de wachtstand staan voor de telefoon, wat irriteren we ons aan een traag opstartende computer, wat schelden we op de auto voor ons die te langzaam optrekt. Wij willen niet wachten, wij hebben *haast*!

Ook gelovige mensen kunnen haast hebben. We willen snel genezing, we willen snelle oplossingen voor de leegloop van de kerk, we willen dat Jezus *vandaag* terugkomt, we willen morgen heiligen zijn. En niet alleen met onszelf hebben we haast – ook met elkaar. We hebben het nu al drie keer gezegd, ik heb je al zeven keer moeten vergeven, ik heb al honderd keer gepreekt... weet je het nu nog niet? En zo worden we kribbig naar elkaar of zelfs ronduit hard. Haast leidt tot ontevredenheid, hardheid en teleurstelling. Wie haast heeft komt altijd te laat.

De dwaze meisjes hadden haast. Zij wilden niet wachten op de bruidegom en waren ook niet van plan daarop voorbereid te zijn. De wijze meisjes wisten dat wachten bij het leven hoort, zij waren voorbereid op de *tussentijd*. Dat was wat hen wijs maakte. Net Luther, die zei: ‘Als morgen de wereld vergaat, plant ik vandaag nog een appelboom’. Luther had geen haast, Luther wist van wachten.

Wachten wekt het Koninkrijk

En wat gebeurt er als mensen de haast verliezen, als ze de tijd nemen, aandacht hebben voor elkaar? Wat gebeurt er als mensen wachten zien als tijd die *geschonken* wordt. Waarom niet even de ogen sluiten en bidden als je wacht in de file? Waarom niet stil worden om genieten van alles wat er om je heen gebeurt als je toch moet wachten? Waarom niet de ander liefhebben en hem of haar de tijd gunnen om te leven en te leren? Waarom niet onszelf de tijd gunnen? Immers, het einde is er nog niet! Het Koninkrijk van God is nog altijd onderweg en die reis hoort er helemaal bij. We moeten het leren uithouden in een wereld en een kerk die *onaf* is. We zullen onze lampen regelmatig moeten bijvullen om ze brandend te houden.

Maar bedenkt u zich eens hoe het leven er uit gaat zien als we zo leven: geduldig, gunnend, ontspannen. Dan gaan mensen open, dan komen de verhalen los. Dan gaan de banden van het ‘moeten’ wat minder knellen en raken mensen bevrijd van de haast. Er is aandacht voor het kleine, er komt weer oog voor wie niet meekomen kan. Wie haast heeft kan immers niet omkijken, maar wie de tijd heeft wel. We worden zachtmoedig, barmhartig en vreedstichters. We kunnen de treurende troosten en de armen een helpende hand toesteken. Wie haastig onderweg is naar *meer-meer-meer*, heeft daar geen tijd voor...

In Spreuken kwamen we twee vrouwen tegen: Vrouwe Wijsheid en Vrouwe Dwaasheid. Vrouwe Wijsheid nodigt ons aan haar tafel waar aandacht aan besteed is: zij heeft haar tafel gedekt. Vrouwe Dwaasheid beveelt gestolen water aan en geroofd brood. *Fast food* dat geroofd is van de aarde, bereid zonder aandacht, gegeten in het voorbijgaan. Je voelt het verschil, je proeft het verschil, je ziet het verschil. Wijsheid gaat altijd gepaard met rust, dwaasheid met haast.

Nee, wachten is *niet* passief achterover hangen en maar zien wat er komt. Wachten is een *werkwoord*, wachten is actief zijn, maar zonder haast. Wachten is klaar staan voor elkaar, voorbereid zijn op de nacht. Wie zo leert wachten, wie extra olie meeneemt ‘voor het geval dat’, die brengt onverwacht het Koninkrijk dichterbij. Ziet u hoe het wonder gebeurt: wie met haast het Koninkrijk willen afdwingen missen het feest – ‘waarlijk, ik ken jullie niet’ Maar wie geen haast hebben met het Koninkrijk, brengen het Koninkrijk dichterbij, die brengen het Koninkrijk onder ons. Zo wordt zelfs de reis al een feest!

Amen.